

LOCARNSKÉ DOHODY

LOCARNO, 16. ŘÍJNA 1925

1. Závěrečný akt locarnské konference

Zástupci vlády československé, německé, belgické, britské, francouzské, italské a polské, shromáždění v Locarnu od 5. do 16. října 1925, aby společnou dohodou hledali prostředky, jak uchovat své národy od pohromy války, a aby se postarali o pokojné řešení sporů jakékoli povahy, které by mezi některými z nich vznikly,

projevili souhlas s návrhy smluv a úmluv, které se jich týkají a které, vypracovány v průběhu této konference, vzájemně souvisí:

Smlouva mezi Německem, Belgií, Francií, Velkou Británií a Itálií (Příloha A);

Rozhodčí úmluva mezi Německem a Belgií (Příloha B);

Rozhodčí úmluva mezi Německem a Francií (Příloha C);

Rozhodčí smlouva mezi Německem a Polskem (Příloha D);

Rozhodčí smlouva mezi Německem a Československem (Příloha E).

Tyto akty, opatřené nyní parafou „ne varietur“, budou mít datum v Londýně dne, přičemž se zástupci zúčastněných stran dohodli sejít se v Londýně dne 1. prosince t. r., aby na této schůzi formálně podepsali akty, které se jich týkají.

Ministr zahraničních věcí Francie oznamuje, že v souvislosti s návrhem uvedených rozhodčích smluv sjednala v Locarnu též Francie, Polsko a Československo návrhy dohod, aby si tak navzájem zajistily výhody uvedených smluv. Tyto dohody budou rádně uloženy u Společnosti národů, avšak pan Briand má již nyní opisy pro mocnosti zde zastoupené.

Státní sekretář pro zahraniční věci Velké Británie navrhuje, aby v odpověď na určité žádosti o vysvětlení vztahující se k článku 16 Paktu o Společnosti národů, které přednesl kancléř a ministr zahraničních věcí Německa, byl jím současně s formálním podepsáním uvedených aktů zaslán dopis, jehož návrh je rovněž připojen (Příloha F). Tento návrh je přijat.

Zástupci vlád zde zastoupených projevují plně přesvědčení, že tyto smlouvy a úmluvy, jakmile nabudou působnosti, podstatně přispějí k morálnímu uvolnění napětí mezi národy, že významně usnadní rozřešení mnohých problémů politických i hospodářských ve shodě se zájmy a city národů a že upevňují mír a bezpečnost v Evropě účinně uspiší odzbrojení předvídané v článku 8 Paktu o Společnosti národů.

Zavazují se, že budou upřímně spolupůsobit na pracích pro odzbrojení, které již zahájila Společnost národů, a že se budou snažit o jeho uskutečnění všeobecnou dohodou.

PŘÍLOHA A

2. Smlouva o vzájemných zárukách mezi Německem, Belgií, Francií, Velkou Británií a Itálií

(Rýnský pakt)

President Německé říše, Jeho Veličenstvo král belgický, president Francouzské republiky, Jeho Veličenstvo král Spojeného království Velké Británie a Irska a britských území zámořských, císař indický a Jeho Veličenstvo král italský,

přejíce si vyhovět touze po bezpečnosti a ochraně, již jsou prodchnuty národy, které trpěly pohromou války 1914 - 1918,

konstatující zrušení smluv o neutralizaci Belgie a jsouce si vědomi nutnosti zabezpečit mír v oblasti, která byla tak často dějištěm evropských konfliktů,

a jsouce též prodchnuty upřímným přáním dát všem signatárním mocnostem, jichž se to týká, dodatečné záruky v rámci Paktu o Společnosti národů a smluv, které mezi nimi platí,

rozhodli se uzavřít k tomuto cíli smlouvu a ustanovili svými plnomocnými:

(jména plnomocníků)

kteří se po výměně svých plných mocí, jež byly shledány v dobré a náležité formě, dohodli na těchto ustanoveních

ČLÁNEK 1.

Vysoké smluvní strany zaručují, každá zvlášť i společně, jak je stanoveno v dalších člancích, zachování územního statu quo vyplývajícího z hranic mezi Německem a Belgií a mezi Německem a Francií a neporušitelnost těchto hranic tak, jak byly určeny smlouvou podepsanou ve Versailles dne 28. června 1919 a akty prováděcími tuto smlouvu, jakož i zachování ustanovení článků 42 a 43 uvedené smlouvy o demilitarizovaném pásmu.

ČLÁNEK 2.

Německo a Belgie a rovněž Německo a Francie se vzájemně zavazují, že z jedné ani druhé strany nepodniknou žádný útok ani vpád a že se jedna ani druhá strana v žádném případě neuchýlí k válce.

Toto ustanovení však neplatí, jestliže jde:

- 1) o výkon práva sebeobrany, to jest práva postavit se na odpor proti porušení závazku předchozího odstavce nebo proti zjevnému překročení článku 42 a 43 uvedené versailleské smlouvy, jestliže takové překročení má povahu nevyvolaného útoku a jestliže vzhledem ke shromáždění branných sil v demilitarizovaném pásmu je nutný bezodkladný zásah;

- 2) o akci, kterou se provádí článek 16 Paktu o Společnosti národů;
- 3) o akci podniknutou podle rozhodnutí Shromáždění nebo Rady Společnosti národů nebo kterou se provádí článek 15 odstavce 7 Paktu o Společnosti národů, jestliže je v tomto posledním případě tato akce namířena proti státu, který první podnikl útok.

ČLÁNEK 3.

Přihlízejíce k závazkům přijatým v článku 2 této smlouvy, zavazuje se Německo a Belgie i Německo a Francie, že budou vyřizovat pokojnou cestou a způsobem dále stanoveným všechny otázky, ať jsou jakéhokoli druhu, které by mezi nimi vznikly a které by nebylo možno vyřešit obvyklou diplomatickou cestou:

Všechny otázky, při nichž by strany byly ve sporu o nějaký právní nárok, budou předloženy soudu, jehož rozhodnutí se strany zavazují podrobit.

Všechny ostatní otázky budou předloženy smírčí komisi a v případě, že úpravu navrženou touto komisí obě strany nepřijmou, bude otázka vznesena na Radu Společnosti národů, která bude postupovat podle článku 15 Paktu o Společnosti národů.

Jednotlivosti o těchto způsobech pokojného vyřizování jsou předmětem zvláštních úmluv podepsaných dnešního dne.

ČLÁNEK 4.

- 1) Usoudí-li jedna z Vysokých smluvních stran, že byl nebo je porušen článek 2 této smlouvy nebo překročen článek 42 nebo 43 versailleské smlouvy, vznesе tuto otázku neprodleně na Radu Společnosti národů.
- 2) Jakmile Rada Společnosti národů zjistí, že k takovému porušení nebo překročení došlo, oznámí to neprodleně mocnostem, které tuto smlouvu podepsaly, a každá z nich se zavazuje poskytnout v takovém případě bezodkladnou pomoc oné mocnosti, proti níž byl závadný skutek namířen.
- 3) V případě, že jedna z Vysokých smluvních stran zjevně poruší článek 2 této smlouvy nebo zjevně překročí článek 42 a 43 versailleské smlouvy, zavazuje se již nyní každá z ostatních smluvních stran, že poskytne bezodkladně pomoc oné straně, proti níž takové porušení nebo překročení bylo namířeno, a to jakmile se mohla přesvědčit, že toto porušení má povahu nevyvolaného útoku a že vzhledem k překročení hranic nebo vzhledem k zahájení nepřátelství nebo shromáždění braných sil v demilitarizovaném pásmu je nutný okamžitý zásah. Rada Společnosti národů, na níž tato otázka bude vznesena podle odstavce 1 tohoto článku, oznámí nicméně výsledek svých zjištění. Vysoké smluvní strany se zavazují, že budou v takovém případě jednat podle doporučení Rady usnesených jednohlasně, nepočítajíc v to hlasy odevzdané zástupci stran, které podnikají nepřátelské akce.

ČLÁNEK 5.

Ustanovení článku 3 této smlouvy je postaveno pod záruku Vysokých smluvních stran podle těchto pravidel:

Jestliže jedna z mocností, uvedených v článku 3, odmítne podřídit spor pokojnému řešení nebo vykonat rozhodčí nebo soudní nález a poruší článek 2 této smlouvy nebo překročí články 42 nebo 43 smlouvy versailleské, bude použito ustanovení článku 4 této smlouvy.

V případě, že by jedna z mocností uvedených v článku 3, aniž porušila článek 2 této smlouvy nebo překročila články 42 nebo 43 smlouvy versailleské, odmítla podřídit spor pokojnému řešení nebo vykonat rozhodčí nebo soudní nález, dovolá se druhá strana Rady Společnosti národů, která navrhne, jaká opatření je třeba učinit; Vysoké smluvní strany se podrobí těmto návrhům.

ČLÁNEK 6.

Ustanovení této smlouvy se nedotýká práv a povinností vyplývajících pro Vysoké smluvní strany z versailleské smlouvy, jakož i z dodatkových dohod, včetně těch, které byly podepsány v Londýně dne 30. srpna 1924.

ČLÁNEK 7.

Tato smlouva, jejímž cílem je zajistit zachování míru a která je ve shodě s Paktem o Společnosti národů, nebude vykládána tak, jako by omezovala poslání Společnosti národů činit vhodná opatření k účinné ochraně světového míru.

ČLÁNEK 8.

Tato smlouva bude uložena u Společnosti národů, jak stanoví Pakt o Společnosti. Zůstane v působnosti, dokud na žádost některé z Vysokých smluvních stran, oznámenou tři měsíce předtím ostatním mocnostem, které podepsaly tuto smlouvu, neuzná Rada, usnašeje se nejméně dvoutřetinovou většinou hlasů, že Společnost národů poskytuje Vysokým smluvním stranám dostatečné záruky; v tomto případě pozbude smlouva účinku po uplynutí jednoho roku.

ČLÁNEK 9.

Tato smlouva neuloží žádný závazek z britských dominií ani Indii, pokud vláda některého dominia nebo Indie neoznámí, že tyto závazky přijímá.

ČLÁNEK 10.

Tato smlouva bude ratifikována a ratifikační listiny budou co nejdříve uloženy v Ženevě v archivu Společnosti národů.

Nabude působnosti, jakmile budou uloženy všechny ratifikační listiny a Německo se stane členem Společnosti národů.

Tato smlouva, vyhotovená v jediném exempláři, bude uložena v archivu Společnosti národů, jejíž generální sekretář bude požádán, aby dodal každé z Vysokých smluvních stran ověřený opis.

Na důkaz toho podepsali jmenovaní zmocněnci tuto smlouvu.

Dáno v Locarnu, 16. října 1925.

(Pečeti a podpisy)

(Francouzský autentický text otisk v „Société des Nations - Recueil des Traités“, Vol. LIV. str. 290)

PŘÍLOHA E

3. Rozhodčí smlouva mezi Československem a Německem

President Československé republiky a president Německé říše stejnou měrou rozhodnutí udržet mír mezi Československem a Německem, zajišťující pokojné vyřizování sporu, které by mohly vzniknout mezi oběma zeměmi, konstatující, že úcta k právům založeným smlouvami nebo vyplývajícím z mezinárodního práva je závazná pro mezinárodní soudy,

shodně uznávající, že práva státu nemohou býti měněna bez jeho souhlasu,

a majíce na zřeteli, že upřímné zachovávání pokojných způsobů vyřizování mezinárodních sporů dovoluje bez použití násilí rozřešit otázky, které by mohly rozdělit státy, rozhodli se uskutečnit smlouvou své společné záměry v tomto ohledu a jmenovali svými plnomocníky:

(jména plnomocníků)

kteří se po výměně svých plných mocí, jež shledali v dobré a náležité formě, dohodli na těchto ustanoveních:

ČÁST I.

ČLÁNEK 1.

Všechny spory mezi Československem a Německem, ať jsou jakékoli povahy, při nichž by strany byly ve sporu o nějaký právní nárok a které by nemohly být přátelsky rozřešeny obvyklou diplomatickou cestou, budou předloženy k rozsouzení buď rozhodčímu soudu nebo Stálemu dvoru mezinárodní spravedlnosti, jak je dále stanoveno. Rozumí se, že tyto spory zahrnují obzvláště spory, o nichž se zmiňuje článek 13 Paktu o Společnosti národů.

Toto ustanovení se nevztahuje na spory vzniklé ze skutečností, které předcházejí tuto smlouvu a které patří do minulosti.

Spory, pro jejichž rozřešení je předepsáno zvláštní řízení jinými úmluvami, které platí mezi Vysokými smluvními stranami, budou vyřízeny podle ustanovení těchto úmluv.

ČLÁNEK 2.

Než dojde k jakémukoli řízení rozhodčímu nebo k jakémukoli řízení před Stálým dvorem mezinárodní spravedlnosti, může spor být společnou dohodou předložen k smířčímu řízení stálé mezinárodní komise, zvané Stálou smířčí komisí, zřízené podle této smlouvy.

ČLÁNEK 3.

Jde-li o spor, jehož předmět podle vnitřního právního řádu jedné ze stran náleží do pravomoci domácích soudů, nebude spor podroben řízení předepsanému touto smlouvou, dokud by v přiměřené lhůtě příslušný domácí soud nerozhodl s konečnou platností.

ČLÁNEK 4.

Stálá smířčí komise, zmíněná v článku 2, bude složena z pěti členů, kteří budou určeni takto:

Vysoké smluvní strany budou jmenovat, každá za sebe, po jednom členu ze svých příslušníků a určí společnou dohodou tři ostatní členy z příslušníků třetích mocností; z těchto tří členů, kteří musí mít rozdílnou státní příslušnost, určí Vysoké smluvní strany předsedu komise.

Členové jsou jmenováni na tři roky a jejich mandát může být obnoven. Zůstávají v úřadě, dokud nebudou nahrazení, a v každém případě, dokud neskončí své práce, které v sobě, kdy vypršel jejich mandát, byly již započaty.

Místa, která by se uprázdnila úmrtím, demisí nebo z jakéhokoli jiného důvodu, budou obsazena co nejdříve podle pravidel předepsaných pro jmenování.

ČLÁNEK 5.

Stálá smírčí komise bude zřízena do tří měsíců potom, kdy tato smlouva vstoupí v platnost.

Kdyby členové, kteří mají být určeni společnou dohodou, nebyli jmenováni ve zmíněné lhůtě nebo kdyby v případě znovuoobsazení nebyly jmenováni v době tří měsíců ode dne, kdy se místo uprázdnilo, bude prezident spolkové rady švýcarské, pokud by nebylo jiné dohody, požádán, aby vykonal potřebná jmenování.

ČLÁNEK 6.

Stálé smírčí komise lze se dovolat žádostí, kterou podají předsedovi obě strany ve společné dohodě, nebo kterou, není-li takového dohody, podá jedna nebo druhá strana.

Žádost bude obsahovat mimo stručný výklad o předmětu sporu, výzvu ke komisi, aby učinila všechny opatření, která by mohla vést ke smíru.

Vychází-li žádost pouze od jedné strany, musí jí tato strana neprodleně oznámit straně druhé.

ČLÁNEK 7.

Do čtrnácti dnů ode dne, kdy některá z Vysokých smluvních stran vznesla spor na stálou smírčí komisi, může každá ze stran pro rozbor tohoto sporu nahradit svého člena osobou, která má zvláštní způsobilost ve věci, o kterou jde.

Strana, která by použila tohoto práva, oznámí to neprodleně straně druhé; druhá strana může v takovém případě učinit totéž do čtrnácti dnů ode dne, kdy jí oznámení došlo.

ČLÁNEK 8.

Úkolem Stálé smírčí komise bude vyjasnit sporné otázky, sebrat všechny zprávy k tomu potřebné setřením nebo jinak a usilovat o smírnou dohodu stran. Po prozkoumání věci může komise navrhnout stranám úpravu, která by se jí zdála vhodnou, a určit jim lhůtu k vyjádření.

Po skončení svých prací učiní komise zápis, v němž bude podle případu konstatováno, buď že se strany dohodly, a, je-li toho třeba, podmínky dohody, nebo že ke smíru nedošlo.

Práce komise, pokud se strany nedohodnou jinak, musí být skončeny do šesti měsíců ode dne, kdy spor byl na komisi vznesen.

ČLÁNEK 9.

Pokud není zvláštního ustanovení opačného obsahu, upraví si Stálá komise sama způsob řízení, které v každém případě musí být řízením sporným. Při šetření bude se komise, pokud jednohlasně nerozhodne jinak, řídit ustanoveními kapitoly III (mezinárodní komise vyšetřovací) Haagské úmluvy z 18. října 1907 o pokojném vyřizování mezinárodních sporů.

ČLÁNEK 10.

Stálá smírčí komise se seje, nebude-li mezi stranami jiné dohody, na místě, které určí její předseda.

ČLÁNEK 11.

Práce Stálé smírčí komise jsou veřejné pouze tehdy, když komise tak rozhodne v souhlasu se stranami.

ČLÁNEK 12.

Strany budou mít při Stálé smírčí komisi své zástupce, kteří budou prostředníky mezi nimi a komisí; mimo to mohou si strany přibrat poradce a znalce, které k tomu budou jmenovat, a mohou žádat o slyšení každé osoby, jejíž svědectví se jim bude zdát užitečným.

Komise sama bude mít možnost vyžádat si ústní výklady od zástupců, poradců a znalců obou stran, jakož i od každé osoby, jejíž předvolání se souhlasem její vlády by pokládala za užitečné.

ČLÁNEK 13.

Pokud není v této smlouvě opačného ustanovení, rozhoduje Stálá smírčí komise většinou hlasů.

ČLÁNEK 14.

Vysoké smluvní strany se zavazují, že usnadní Stálé smírčí komisi její práci, a zvláště že jí dodají v největší možné míře všechny dokumenty a potřebné zprávy, jakož i že použijí všech prostředků, které jsou jim po ruce, aby jí umožnily na svém území a podle svého právního řádu předvolávat a slyšet svědky a znalce a provádět šetření na místě samém.

ČLÁNEK 15.

Po dobu prací Stálé smírčí komise bude každý člen dostávat náhradu, jejíž výši ustanoví společná dohoda mezi Vysokými smluvními stranami a jejíž náklady ponese každá smluvní strana stejným dílem.

ČLÁNEK 16.

Nedojde-li mezi Stálou smírčí komisí k smíru, bude spor zvláštní dohodou předložen buď Stálému dvoru mezinárodní spravedlnosti za podmínek a pravidel o řízení stanovených jeho statutem, nebo rozhodčímu soudu za podmínek a podle pravidel o řízení stanovených Haagskou umlouvou z 18. října 1907 o pokojném vyřizování mezinárodních sporů.

Nedojde-li mezi stranami ke zvláštní dohodě, bude jedna nebo druhá strana, když jeden měsíc před tím byla na to upozornila, mít volnost vznést spor přímo na Stálý dvůr mezinárodní spravedlnosti svou žádostí.

ČÁST II.

ČLÁNEK 17.

Všechny otázky, o nichž by vláda československá a vláda německá byly ve sporu, aniž by je mohly přátelsky rozřešit obvyklou diplomatickou cestou, a jejichž vyřízení by nemohlo být dosaženo nálezem, jak je předepsáno v článku 1 této smlouvy, a pro které by jinými úmluvami platnými mezi stranami nebyl již předepsán jiný způsob vyřízení, budou předloženy Stálé smírčí komisi, která bude pověřena navrhnout stranám přijatelné řešení a v každém případě podat zprávu.

Řízení ustanovené články 6 - 15 této smlouvy platí i zde.

ČLÁNEK 18.

Kdyby se do měsíce ode dne, kdy Stálá smírčí komise skončila své práce, obě strany nedohodly, bude otázka na žádost jedné nebo druhé strany vznesena na Radu Společnosti národů, která rozhodne podle článku 15 Paktu o Společnosti.

Všeobecná ustanovení

ČLÁNEK 19.

Ve všech případech a zvláště, když otázka, o níž jsou strany ve sporu, je důsledkem skutků, které byly již vykonány nebo mají právě být vykonány, Smírčí komise, nebo, kdyby věc na ni nebyla vznesena, rozhodčí soud nebo Stálý dvůr mezinárodní spravedlnosti na základě článku 41 svého statutu určí v nejkratší možné lhůtě, jaké prozatímní opatření je třeba učinit. Rovněž Radě Společnosti národů, je-li otázka na ni vznesena, přísluší učinit vhodná prozatímní opatření. Každá z Vysokých smluvních stran se zavazuje, že se podrobí a že se zdrží všech opatření, která by mohla mít nepříznivý vliv na provedení rozhodnutí nebo na úpravu navrženou Smírčí komisí nebo Radou Společnosti národů, a vůbec že nepodnikne naprosto nic, co by mohlo přiosfřit nebo rozšířit spor.

ČLÁNEK 20.

Tato smlouva platí mezi Vysokými smluvními stranami, i když jiné mocnosti mají rovněž zájem na sporu.

ČLÁNEK 21.

Tato smlouva, která je v souladu s Paktem Společnosti národů, nebude se dotýkat práv a povinností, které mají Vysoké smluvní strany jako členové Společnosti národů, a nebude vykládána tak, jako by omezovala povinnost Společnosti národů činit opatření, která by byla způsobila účinně chránit světový mír.

ČLÁNEK 22.

Tato smlouva bude ratifikována. Ratifikace budou uloženy v Ženevě u Společnosti národů současně s ratifikacemi smlouvy uzavřené téhož dne mezi Německem, Belgií, Francií, Velkou Británií a Itálií.

Vstoupí a zůstane v platnosti za týchž podmínek jako jmenovaná smlouva.

Tato smlouva, vyhotovení v jediném exempláři, bude uložena v archivu Společnosti národů, jejíž generální sekretář bude požádán, aby dodal každé z Vysokých smluvních stran ověřený opis.

Na důkaz toho jmenovaní zmocněnci podepsali tuto smlouvu.

Dáno v Locarnu, 16. října 1925.

(Pečetí a podpisy)

(Francouzský autentický text otištěn v „Société des Nations - Recueil des Traités“, Vol. LIV, str. 342. Úřední český překlad viz Sb. z. 215/26).¹

¹Převzato z publikace: Dokumenty ke studiu mezinárodního práva a politiky, Praha, SNTL 1957, strana 35 - 47